

Bulevar Mira 1, 76100 Brčko distrikt Bosne i Hercegovine; Telefon: 049/240-820, fax: 049/217-142
Булевар Мира 1, 76100 Брчко дистрикт Босне и Херцеговине; Телефон: 049/240-820, факс: 049/217-142

PEDAGOŠKI STANDARDI I NORMATIVI **ZA PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE**

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Pedagoškim standardima i normativima za predškolsko vaspitanje i obrazovanje Brčko distrikta BiH, koji se odnose na prostor, opremu i didaktička sredstva predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu „Pedagoški standardi“) utvrđuju se potrebni osnovni uslovi za rad predškolskih ustanova koje se bave predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem.

1.1. Sadržaj Pedagoških standarda i normativa

Ovim Pedagoškim standardima i normativima predškolskog vaspitanja i obrazovanja utvrđuju se:

- programi s obzirom na trajanje i namjenu,
- predškolsko vaspitanje i obrazovanje djece i djece s posebnim potrebama,
- realizacija pripreme za školu,
- mjerila za broj djece u vaspitnim grupama,
- mjerila za broj odgojitelja/vaspitača, stručnih suradnika i ostalih zaposlenika u predškolskoj ustanovi,
- mjere zdravstvene zaštite i ishrane djece u predškolskoj ustanovi,
- mjerila za finansiranje programa predškolskih ustanova,
- materijalni i finansijski uvjeti rada,
- prostori predškolskih ustanova,
- higijensko-tehnički zahtjevi za prostore u predškolskoj ustanovi,
- mjerila za opremu predškolske ustanove,
- mjerila za didaktička sredstva i pomagala.

1.2. Značenje pojmova

U smislu ovih Pedagoških standarda pojedini pojmovi imaju sljedeća značenja:

-Predškolska ustanova– je predškolska ustanova (sa ili bez podružnica) u kojoj se provode organizirani oblici vanporodičnog vaspitno-obrazovnog rada, njege i brige o djeci predškolske dobi, čiji se programi ostvaruju u skladu sa sekularnim principima.

- Zgrada predškolske ustanove – je objekat koji može imati najviše 10 odgojno-obrazovnih skupina.

- Dijete u predškolskom razdoblju razvoja – osoba u dobi od šest mjeseci do polaska u školu koja pohađa organizirani oblik predškolskog vaspitanja i obrazovanja i aktivni je

sudionik vaspitno-obrazovnog procesa koji se ostvaruje u predškolskoj ustanovi.

- **Dijete s posebnim potrebama** je dijete s različitim teškoćama u razvoju i učenju, potencijalno darovito dijete:

a) Dijete s teškoćama u razvoju i učenju – je dijete s utvrđenim stupnjem i vrstom teškoće koje je uključeno u redovitu vaspitno-obrazovnu skupinu u predškolskoj ustanovi,

b) Darovito dijete – dijete kojem je utvrđena iznadprosječna sposobnost u jednom ili više područja,

- **Jaslička grupa** – je vaspitno-obrazovna grupa u kojoj borave djeca uzrasta od šest mjeseci do navršene tri godine starosti.

- **Vrtićka grupa** – je vaspitno-obrazovna grupa u kojoj borave djeca uzrasta od navršene tri godine starosti do polaska u školu.

- **Program** – akt kojim se propisuju opšti ciljevi i sadržaji, materijalni uslovi i nosioci vaspitno-obrazovnog rada u Predškolskim ustanovama Brčko distrikta.

- **Odgojatelj/vaspitač** – stručno osposobljena osoba za vaspitno-obrazovni rad s djecom u predškolskoj ustanovi ili drugom pravnom licu koje obavlja djelatnost predškolskog vaspitanja i obrazovanja u primarnim programima.

- **Stručni suradnik** – stručno osposobljena osoba sa zanimanjem pedagoga, psihologa, socijalnog radnika, stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila: Edukator- defektolog (oligofrenopedagog), logoped, socijalni pedagog i stručnjaci drugih odgojnih područja, koji pruža pomoć djeci i odgojiteljima u vaspitno-obrazovnom radu i koji pridonosi razvoju i unapređenju djelatnosti predškolskog vaspitanja u specijalizovanim programima.

- **Individualni edukacijsko-rehabilitacijski tretman**- idividualan rad sa djecom sa većim teškoćama u radu i razvoju,

- **Stručno usavršavanje** – trajno profesionalno napredovanje odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja te drugih vaspitno-obrazovnih radnika u dječjem vrtiću radi unapređenja vaspitno-obrazovnog rada.

1.3.Značaj predškolskog vaspitanja i obrazovanja

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje Brčko distrikta je dio cjelovitog sistema vaspitanja i obrazovanja u Brčko distriktu i predstavlja djelatnost od posebnog društvenog interesa, te obuhvata programe njege, vaspitanja i obrazovanja, koji se ostvaruju u predškolskim ustanovama. Svi programi se sprovode uz ravnopravnu zastupljenost tri jezika i dva pisma.

Jezik i kultura svih konstitutivnih naroda i svake nacionalne manjine koja živi u Brčko distriktu, poštivat će se i uključivati u predškolsku ustanovu u skladu sa Ustavom BiH, Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina i Konvencijom o pravima djeteta.

Predškolske ustanove razvijat će, unapređivati i poštivati nacionalne i vjerske slobode, običaje, toleranciju i kulturu dijalogu.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje u Brčko distriktu BiH ima svoju tradiciju i zaslužuje posebno mjesto u sistemu vaspitanja i obrazovanja.

Predškolska ustanova je mjesto gdje djeca treba da doživljavaju i ostvaruju cjelinu življenja u osjetljivom periodu svog razvoja i na taj način se pripremaju za budući život i rad.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje djece ima posebnu ulogu u dijelu koje se odnosi na početnu socijalizaciju djece, a isto tako daje dragocjen doprinos socijalnoj sigurnosti roditelja, te pomaže da ostvaruju svoju funkciju na društvenom planu kao i veću produktivnost rada.

1.4. Uloga pedagoških standarda

Pedagoški standardi za predškolsko vaspitanje i obrazovanje doprinose:

- Sistemskom uređenju predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- Stvaranju približno jednakih uvjeta i mogućnost za svu djecu kako bi se što uspješnije uključila u proces osnovnog obrazovanja i odgoja;
- Unapređivanje pedagoškog i psihološkog rada u skladu sa razvojnim promjenama djece, promjenama u nauci, tehnologiji industriji itd;
- Stvaranje inovacija i istraživačkih projekata od strane zaposlenika;
- Stvaranje odgojne sredine koja unapređuje demokratske principe i praksu.

Pedagoški standardi kao mjerilo za ujednačavanje i unapređivanje uvjeta rada utemeljeni na stručno-naučnim spoznajima, mogućnostima i potrebama društva, mogu ostvariti svoje ciljeve samo ako ostanu otvoreni za promjenu u skladu sa inovacijama i efikasnijim rješenjima.

DIO DRUGI - OPŠTA POLAZIŠTA PEDAGOŠKIH STANDARDA

2.1. Definisane pojmove predškolskog vaspitanja i obrazovanja

U svojim polazištima pedagoški standardi se oslanjaju na elemente naučnih spoznaja i društvenih opredjeljenja po kojim je:

1. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje je integralni dio jedinstvenog sistema vaspitanja i obrazovanja u brčko distriktu. Njegove specifičnosti proizilaze iz osobnosti uzrasta i psihofizičkog razvitka djece.
2. Rad u predškolskim ustanovama i oblicima okupljanja djece predškolskog uzrasta temelji se na dostignućima nauke, bitnim za čuvanje i unapređivanje zdravlja djece, njihov optimalan psihički i fizički razvitak i razvoj odgojno-obrazovnih navika najmlađih. U tom smislu, svaki organizovani društveni rad s djecom ovog uzrasta sadrži u sebi sve komponente brige za unapređivanje zdravog rasta i razvoja kao i vaspitno-obrazovne ciljeve i zadatke. Jedinstvo ovih komponentata su osnovni ciljevi i zadaci predškolskog vaspitanja i obrazovanja.
3. Uzrast djece i njihova razvojna periodika je presudan za utvrđivanje omjera komponentata stručnog rada u predškolskim ustanovama. To znači da rad s djecom u drugoj i trećoj godini života s naglašenom njegovateljsko-zdravstvenom komponentom mora imati u sebi i dobro stručno vođenje elemenata vaspitno-obrazovnog rada. Isto tako, rad s djecom od 3 godine do polaska u školu, pored vaspitno-obrazovnih zadataka, ostvaruje širok krug zadataka unapređivanje zdravog rasta i razvoja djece.

2.2. Oblici vaspitno obrazovnog rada

Dostignuti nivo i oblici organiziranja rada sa djecom predškolskog uzrasta utvrđuje se kao:

- institucionalni oblici rada u sastavu Predškolskih ustanova;
- kraći programi koji mogu biti organizirani kao vaninstitucionalni oblici rada pri Predškolskim ustanovama u drugim institucijama društvene brige o djeci;
- drugi oblici organiziranog društvenog rada sa djecom.

DIO TREĆI - PROGRAMI VASPITANJA I OBRAZOVANJA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

3.1. Programi vaspitanja i obrazovanja djece prema uzrastu

Prema uzrastu djece koju obuhvataju, predškolske ustanove se formiraju:

1. za djecu uzrasta od 6 mjeseci do 3 godine
2. za djecu uzrasta od 3 godine do polaska u školu
3. kao kombinirane, za djecu predškolskog uzrasta (od 6 mjeseci do polaska u školu).

3.2. Programi vaspitanja i obrazovanja s obzirom na trajanje

Prema vremenu rada predškolske ustanove se organiziraju za:

- poludnevni boravak: u trajanju od 4 (četiri) do 6 (šest) sati dnevno,
- cjelodnevni boravak: u trajanju od 7 (sedam) do 10 (deset) sati dnevno,
- kombinirani boravak: kombinacija poludnevnog i cjelodnevnog boravka,
- višednevni: u trajanju od 1 (jednog) do 10 (deset) dana, (programi izleta, vrtića u prirodi, ljetovanja, zimovanja i sl.)

3.3. Programi vaspitanja i obrazovanja djece predškolske dobi

a) Primarni program

Pod primarnim programom se smatraju programi koji obuhvataju njegu, odgoj, obrazovanje i zdravstvenu zaštitu djece od 6 mjeseci života do polaska u školu, a realizuju ih vaspitači/odgajatelji sa VSS.

Ovi programi se realizuju u predškolskoj ustanovi i usklađeni su sa radnim vremenom roditelja i potrebama socijalne sigurnosti djece i to:

- Primarni 10-satni program,
- Primarni 3-4-5 satni podnevni program,
- Primarni 2-3 ili više puta tjedno, a broj sati se planira prema potrebi i mogućnostima.

b) Priprema za školu

- Priprema za školu se organizira kao poseban vid primarnog programa u trajanju od najmanje 150 sati .
- Pripreme grupe čine djeca predškolskog uzrasta u godini pred polazak u školu koja nisu pohađala predškolsku ustanovu.
- Program pripreme za školu u pravilu se realizuje u predškolskoj ustanovi, a u mjestima gdje nema predškolske ustanove programe pripreme može da realizuje osnovna škola.

- Broj djece u jednoj vaspitno-obrazovnoj skupini za provedbu programa pripreme za školu ne može biti veći od 25 djece.
- Oprema i organizacija prostora svrhom i namjenom mora biti primjerena djetetovoj dobi te jamčiti provedbu programom određenih zadaća.
- Pripremne grupe rade prema programu koji je predložila Pedagoška institucija a verificovao šef Odjeljenja za obrazovanje.

c) Specijalizovani programi

Specijalizovani programi predškolske ustanove obuhvataju:

- programi ranog učenja stranih jezika,
- programi likovnog i muzičkog obrazovanja,
- sportski programi te programi ritmike i plesa,
- informatički programi,
- ekološki programi,
- programi zdravstvenog odgoja,
- programi rada sa roditeljima,
- preventivni programi, programi sigurnosti.

Specijalizovane programe realizuju stručni saradnici različitih profila.

d) Ostali oblici rada

Kraći programi i ostali oblici organiziranog rada s djecom predškolskog uzrasta mogu biti organizirani u sklopu programa vaspitanja i obrazovanja djece ili kao van institucionalni oblici rada u kojima, pored stručnih kadrova predškolskih ustanova, može raditi veoma širok krug stručnih saradnika čije će uključivanje u rad procijeniti pedagoška institucija.

DIO ČETVRTI - PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE DJECE S POSEBNIM POTREBAMA

4.1. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje djece s teškoćama u razvoju

Djeca s posebnim potrebama uključuju se u redoviti program predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Djeca s posebnim potrebama u smislu ovog Pedagoškog standarda smatraju se:

- Djeca s teškoćama učenja - djeca sa sniženim kognitivnim sposobnostima (djete s graničnim i blažim intelektualnim teškoćama, dijete s kulturalnom deprivacijom i dijete s većim intelektualnim teškoćama),
- Djeca sa specifičnim teškoćama (djeca s dispraksijom,..),
- Djeca sa pervazivnim razvojnim poremećajem (Autizam, Aspergerov sindrom,..),
- Djeca sa senzoričkim oštećenjima (dijete s oštećenjem sluha i vida),

- Djeca s poremećajima glasovno-jezično govorne komunikacije (dislalije, alalija, razvojana disfazija),
- Djeca s motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima (tjelesni invaliditet, epilepsija, alergije, bolesti srca, bolesti respiratornog sustava, dijabetes, bolesti kralježnice, bolesti žlijezda s unutrašnjim lučenjem, bolesti probavnog sustava,...),
- Djeca s poremećajima u ponašanju,
- Djeca s emocionalnim poremećajima (depresivno dijete, anksiozno dijete,...),
- Djeca s poremećajima (problemima) socijalne okoline,
- Djeca s višestrukim teškoćama,

a) Lakšim teškoćama djece s posebnim potrebama smatraju se:

- blaže intelektualne teškoće,
- specifične teškoće,
- naglušost i slabovidnost,
- otežana glasovno-jezično govorna komunikacija,
- promjene u osobnosti djeteta uvjetovane organskim čimbenicima ili psihozom,
- poremećaji u ponašanju i neurotske smetnje (agresivnost, hipermotoričnost, poremećaji hranjenja, enureza, enkompreza, respiratorne afektivne krize), motorička oštećenja (djelomična pokretljivost bez pomoći druge osobe),
- djeca s poremećajima (problemima) socijalne okoline,

b) Težim teškoćama djece s posebnim potrebama smatraju se:

- sljepoća,
- gluhoća,
- potpuni izostanak govorne komunikacije,
- motorička oštećenja (mogućnost kretanja uz obveznu pomoć druge osobe ili elektromotornog pomagala),
- djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti,
- autizam,
- višestruke teškoće (bilo koja kombinacija navedenih težih teškoća, međusobne kombinacije lakših teškoća ili bilo koja lakša teškoća u kombinaciji s *blažim intelektualnim teškoćama*),

Odgojno-obrazovni rad s djecom s posebnim potrebama izvodi se u redovnim grupama prema:

1. redovitom programu uz uporabu specifičnih nastavnih metoda, sredstava i pomagala,
2. prilagođenom programu uz uporabu specifičnih nastavnih sredstava i pomagala i/ili uz specifične metode rada i
3. individualnom programu,

Prilagođene i individualne programe prilagođene sposobnostima, potrebama i interesima, za dijete s posebnim potrebama, pravi odgajatelj uz podršku tima stručnjaka predškolske ustanove,

4.2. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje nadarene djece

Za nadarenu djecu s posebnim potrebama u Predškolskim ustanovama osigurava se provedba prilagođenih i individualnih programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Rano otkrivanje i utvrđivanje nadarenosti provodi pedagog i psiholog u suradnji s drugim stručnim suradnicima predškolske ustanove.

Prilagođeni i individualni program predškolskog vaspitanja i obrazovanja za nadarenu djecu donosi pedagog i psiholog u suradnji s drugim stručnim suradnicima i stručnjacima u području prirodnih i humanističkih znanosti,

Prilagođeni i individualni program predškolskog vaspitanja i obrazovanja provode odgojitelji i stručni suradnici u suradnji s ostalim vaspitno-obrazovnim radnicima u Predškolskoj ustanovi, a po potrebi i s odgovarajućim stručnim i znanstvenim ustanovama.

Programi namijenjeni nadarenoj djeci se temelje na:

- individualnim sposobnostima, sklonostima i interesima,
- dodatnim programskim sadržajima,
- stalnoj suradnji s roditeljima,
- praćenju djetetova napredovanja,
- stalnoj suradnji sa stručnjacima i znanstvenim ustanovama.

Programi predškolskog vaspitanja i obrazovanja za nadarenu djecu ostvaruju se kao:

a) prošireni, prilagođeni redoviti programi koji su djelomično prilagođeni djetetovim izraženim interesima, sklonostima i sposobnostima, a ostvaruju se u redovitim programima predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

b) posebni, individualni programi - posebno prilagođeni programi dopunjeni sadržajima koji potiču razvoj specifičnih područja darovitosti, uz poštovanje razvojnih specifičnosti darovitog djeteta, a ostvaruju se kao:

- igraonice za darovitu djecu sličnih intelektualnih sposobnosti i interesa (do 15 djece),
- programi specifičnih sadržaja za djecu sličnih sposobnosti, interesa i talenata (glazbena, likovna, sportska, jezična, kreativna igraonica)
- individualni mentorski rad.

DIO PETI - OSNOVNI USLOVI ZA PEDAGOŠKI RAD

5.1. Prostor i oprema

Kapaciteti neto prostora za rad sa djecom (predškolska ustanova za 4 grupe):

Radne sobe	55-60 m ² x 4 = 220-240 m ²
Garderobni prostor	8 -10 m ² x 4 = 32-40 m ²
Sanitarni prostor	8 -10 m ² x 4 = 32 – 40 m ²
Soba za samostalan rad sa djetetom.....	8 -10 m ² x 1 = 8 – 10 m ²
Višenamjenski prostor	70 – 80 m ² x 1 = 70 – 80 m ²
Ukupno	368 – 410 m ²

Manja predškolska ustanova od optimalne veličine (do dvije grupe) koriste radne sobe i kao višenamjenske prostorije. Manje radne sobe od ovih standarda koje su u upotrebi prilagođavaju broj djece u grupama srazmjerno veličini prostorije.

Prateće prostorije:

Radni kabinet za vaspitače	10 – 12 m ²
Spremište za didaktička sredstva	4 – 5 m ²
Garderoba i sanitarni čvor za odrasle.....	6 – 8 m ²
Radne prostorije za upravu	2 x 10 - 12 m ² = 20 -24 m ²
Kuhinja sa perilicom posuđa	2 x 25 – 30 m ² = 50 – 60 m ²
Garderoba i sanitet za ekonomat	8 – 10 m ²
Spremište za alat i pribor	8 – 10 m ²
Ukupno.....	106 – 131 m ²

Ukupno veličina objekata za 4 grupe: 468 – 541 m²

Bruto površina (približno 30% zidovi i hodnici) 600 – 700 m²

Neto površina po djetetu 4.5 – 5.5 m²

Optimalana veličina otvorenog prostora: 1500 m², za različite namjene: staze, tereni za igre sa loptom, sprave tipa penjalice - povlačilice, tobogani, pješćanici, kućice za skrivanje, vještački brežuljci. Neto površina otvorenog prostora po djetetu je približno 15 – 17 m².

5.2. Sredstva za vaspitni rad (didaktička sredstva)

Sredstva za vaspitno-obrazovni rad (didaktička sredstva, pomagala i igračke) čine bitan preduvjet intenzifikacije i unapređivanja odgojnog rada koji u sebi sadrži i određene komponente (češće nivoe) obrazovanje najmlađih.

Ona imaju posebnu ulogu i značaj u radu sa predškolskim uzrastom.

Sve predškolske ustanove, trebaju imati slijedeća opća sredstva:

- TV prijemnik, svaka grupa
- Kasetofon, svaka grupa
- Videorekorder, DVD; svaka grupa
- Grafoskop, po objektu
- Mikroskop, po objektu

- Foto aparat, po objektu
- Flanelograf sa aplikacijama i za dječije radove – pokretni, svaka grupa
- Magnetne školske table, svaka grupa
- Videokameru, po mogućnosti
- Kompjuteri, prema mogućnostima
- Pozornicu(fiksnu ili pokretnu ili ljetnu), po objektu

Sredstva za vaspitni rad (didaktička sredstva) u pripremnim grupama čine ona sredstva i oprema koja su neophodna za realizaciju programa starije vaspitne grupe u predškolskoj ustanovi. Opća sredstva (didaktička, nastavna) za rad pripremnih odjeljenja su ona koja postoje u predškolskoj ustanovi ili osnovnoj školi, ovisno od toga gdje je organizovan njihov rad.

Specifičnosti realizacije kraćih program zahtjevaju da se za svaki program uradi specifikacija sredstava za vaspitno-obrazovni rad, ovisno o tome gdje se taj rad organizira i s kojim didaktičkim sredstvima i opremom raspolaže svaki nosilac organizacije tih programa.

Stručna biblioteka

Literatura:

1. pedagoško-psihološka literatura za odgajatelja, suradnike, stručne suradnike i pedagoge u predškolskoj ustanovi,
2. literatura koja služi kao izvor znanja u radu s djecom
3. literatura koja se odnosi na odgoj djece i koja prati suvremene tokove u predškolskom obrazovanju,
4. stručna literatura koja se odnosi na pomoć djeci s posebnim potrebama,
5. knjige,
6. enciklopedije,
7. slikovnice,
8. časopisi,
9. slikovnice koje su pravila djeca.

Opšta sredstva za rad sa odgojnim grupama od 1 do 3 godine:

Odgojna grupa djece u drugoj godini života:

- razne vrste igračaka sa ljudskim likovima i likovima životinja,
- lutke,
- lopte,
- predmeti igračaka za vučenje i guranje,
- igračke za poticanje motoričkih aktivnosti,
- sredstva za prve simboličke igre,
- predmeti za slaganje i kombiniranje,
- sredstva za prve simboličke igre (predmeti koje upotrebljavaju odrasli: posuđe, odjevni predmeti, pribor za hogijenu, oprema za muzičke igre itd.).

Odgojna grupa u trećoj godini života:

- sredstva za poticanje motoričkih aktivnosti,
- rekviziti za tjelesne aktivnosti,
- konstruktivne igračke,
- muzički instrumenti (kastanje, štapići, muzička kutija),
- sredstva za likovno izražavanje,
- sredstva za pozorište lutaka,

- raznovrsni materijali, sredstva i pribori,
- potrošni materijal.

Opšta sredstva i prostorije za rad s djecom starijom od 3 godine:

- a) razni rekviziti za tjelesne aktivnosti (švedske ljestve, grede, strunjače, bicikli, čunjevi itd),
- b) modeli prometnih sredstava,
- c) igračke za razgibavanje i razvijanje spretnosti,
- d) igračke za građenje i konstruiranje,
- e) igračke za društvene igre,
- f) pribor za istraživačke aktivnosti,
- g) igračke za igru uloga,
- h) razna sredstva za likovno izražavanje,
- i) muzički instrumenti,
- j) sredstva za opremu sredstava,
- k) slikovnice,
- l) razni potrošni materijal,
- m) oprema za radno angažovanje djece.

b) otvorene površine – igrališta za djecu:

- površine za praktični rad (povrtnjak, cvjetnjak),
- poligon sa spravama,
- prometni poligon.

Odgojna soba ima:

- stolice, za svako dijete,
- 5 stolova,
- 5 fleksibilnih namjenskih ormarića za igračke i didaktički materijal,
- Prostirku.

DIO ŠESTI - BROJ DJECE U VASPITNIM GRUPAMA

6.1. Veličina vaspitnih grupa

Pedagoški opravdana optimalna veličina predškolske ustanove kao ustanove za djecu je kapaciteta do 100 djece (4 odgojne grupe raznog uzrasta sa po 20 – 25 djece u grupi). S tim u vezi normativi su slijedeći:

Broj djece u grupi:

Mlađa jaslička grupa (6 -12 mjeseci).....	4 – 7 djece (2 zaposlena)
Srednja jaslička grupa (12 -24 mjeseci)	5 – 10 djece (2 zaposlena)
Starija jaslička grupa (24-36 mjeseci).....	10 – 15 djece (2 zaposlena)
Mješovita jaslička grupa (12 -36 mjeseci).....	8 – 13 djece (2 zaposlena)
Mlađa vrtićka grupa (3-4 godine)	18 – 23 djece (2 zaposlena)
Srednja vrtićka grupa (4-5 godina).....	20 – 25 djece (2 zaposlena)
Starija vrtićka grupa (5 – 6 godina)	23 – 28 djece (2 zaposlena)
Mješovita vrtićka grupa, tri uzrasta (3-6 godina)	15 – 20 djece (2 zaposlena)
Mješovita vrtićka grupa, dva uzrasta (3-5 godina).....	18 – 23 djece (2 zaposlena)
Mješovita vrtićka grupa, dva uzrasta (4-6 godina).....	20 – 25 djece (2 zaposlena)

Kada u grupi boravi jedno dijete sa posebnim potrebama, onda se primjenjuje optimalni standard, (srednji broj između minimalnog i maksimalnog broja djece u određenoj odgojnoj grupi). Ako su uključena dva djeteta sa posebnim potrebama primjenjuje se minimalni standard. Broj zaposlenih se odnosi isključivo na cjelodnevni boravak. U vrtićkim grupama sa kraćim programima (4-5 sati boravka), zapošljava se jedan odgajatelj, ili fleksibilni timovi koji nemaju stalan raspored u jednoj grupi, u slučaju više ovakvih grupa koje u vrtiću borave istovremeno ili diskontinuirano.

Za trosatne programe (igraoničke grupe koje se preporučuju u ruralnim područjima) ako su grupe na manjoj međusobnoj udaljenosti 1 zaposleni na dvije grupe, s tim da se trajanje programa, ni u kom slučaju, ne može smanjiti ispod 3 sata.

Za jasličke grupe i mlađe vrtićke grupe zapošljava se jedan vaspitač i jedan medicinski radnik. Broj angažiranih odraslih osoba u grupama u koje su uključena djeca sa posebnim potrebama se povećava za minimum jednog, uz poštovanje različitih usluga koje dijete treba, a izvode ih stručni saradnici.

6.2. Kraći programi

- Kraći program ili grupe programa za djecu istog uzrasta 25 (20 – 32)
- Kraći program za djecu različitog uzrasta..... 20 (16 – 25)

Organiziranje oblika rada i realiziranje različitih programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja za djecu pripadnike nacionalnih manjina ostvaruje se na osnovu istih programa, a u skladu sa ovim standardom uz uvažavanje specifičnosti kulture odgovarajuće nacionalne manjine. U sredinama gdje nema dovoljno djece pripadnika nacionalnih manjina, ako to dopuštaju materijalne mogućnosti onih koji brinu o ovoj djeci, utvrđeni kriteriji o broju djece u odgojnoj grupi mogu se smanjivati do 40%.

6.3. Veličina vaspitnih grupa u posebnim uslovima

Ovisno o uslovima rada, potrebama djece i roditelja, uvođenju pokusnih programa i slično, predškolska ustanova može, uz suglasnost osnivača, u odgojnu grupu uključiti manji broj djece od broja djece za odgojne skupine utvrđene ovim Standardom.

DIO SEDMI - BROJ VASPITAČA, STRUČNIH SARADNIKA I RADNIKA

7.1. Broj vaspitača i radnika zdravstvenog kadra

Broj vaspitača i zdravstvenog kadra angažiranih po pojedinim grupama prikazan je u djelu 6.1. u zavisnosti od veličine i starosne dobi grupe.

Ovisno o potrebama i razvijenosti ustanove u vaspitno-obrazovnom procesu mogu biti angažirani asistenti i volonteri.

Volonteri mogu biti diplomirani studenti – pripravnici – vaspitači.

a. Pripremna grupa

- vaspitna grupa djece u godini pred polazak u školu (3-6 sati): 1 vaspitač

b. Kraći programi

- kraći programi čiji je rad organizovan na jednom mjestu u trajanju od 25 sati sedmično: 1 vaspitač
- kraći programi u više različitih punktova u trajanju od 20 sati sedmično: 1 vaspitač

7.2. Stručni suradnici u predškolskoj ustanovi (pedagog-psiholog, pedagog, psiholog, defektolozi različitih profila i drugi stručni suradnici) normiraju se kako slijedi:

- Do 20 odgojnih grupa (i rad u grupama kraćeg programa) 1 pedagog, a za svaku odgojnu grupu iznad 20 dodatnih 0,25 izvršioca,
- Do 20 odgojnih grupa.....1 psiholog,
- Za 10 i više odgojnih grupasocijalni radnik 0,5 izvršioca,
- Za preko 20 grupa i fond knjiga od 3000 svezaka sa struč. literaturom.... 1 bibliotekar,
- Od 25 djece u ustanovi.....1 logoped,
- Od 4 – 6 djece..... 1 oligo-defektolog,
- Za 11 – 20 grupa.....socijalni pedagog/defektolog 0,5 izvršioca,

- Broj stručnih suradnika može se povećati s obzirom na posebne potrebe djece, dislociranost objekata i različitost programa koji se sprovode u vrtiću.

- Profil stručnog suradnika odabire predškolska ustanova na osnovu potreba djece i programa koji sprovodi. U odabiru stručnih suradnika potrebno je poštovati zahtjev za multidisciplinarnosti tima stručnih suradnika.

Ostali stručni suradnici:

Pored navedenih stručni suradnici u predškolskoj ustanovi mogu biti prema potrebi: surdoaudiopedagog, tiflopedagog, somatopedagog, fizioterapeut, muzikoterapeut, psihoterapeut, profesori stranih jezika, fizičkog vaspitanja, likovnog i muzičkog vaspitanja, pedijatar, stomatolog, ortoped i stručnjaci drugih odgojnih područja.

Uvjeti i norme za njihov rad uređuju se posebnim sporazumima.

7.3. Rukovodno osoblje

Zavisno od veličine predškolske ustanove određuje se i broj rukovodnog osoblja.

Predškolska ustanova ima:

- Direktor 1 izvršilac

Zavisno od razvijenosti, ustanova može imati i drugo rukovodno osoblje, a pravilima i pravilnikom o radu će se bliže urediti struktura rukovodnog kadra.

7.4. Administrativno – finansijsko osoblje

Za obavljanje stručnih–pravno, ekonomsko-finansijskih, personalnih i drugih administrativnih poslova, Predškolska ustanova treba imati:

- do 10 odgojnih grupa 1 izvršilac,
- za svaku odgojnu grupu iznad 10 dodatnih 0.20 izvršioca.

7.5 Pomoćno i tehničko osoblje

Od stupnja razvijenosti predškolske ustanove zavisit će broj i struktura pomoćnog i tehničkog osoblja i to:

- na 10 - 20 odgojnih grupa 1 ekonom
- na 4 odgojne grupe 1 kuvar
- na 4 odgojne grupe 1 servirka
- na svakih 600 m² prostora za čišćenja 1 spremačica
- na 10 - 20 odgojnih grupa 1 vešerica
- na svaki objekat (3 – 6 grupa) prostora 1 domar/ložač.

DIO OSMI - MJERE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ISHRANE DJECE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

8.1. Mjere zdravstvene zaštite

Mjere zdravstvene zaštite djece predškolske dobi obuhvataju potrebne preduslove za osiguravanje pravilnog rasta i razvoja predškolske djece u predškolskoj ustanovi.

Za ostvarivanje navedenih mjera potrebno je u predškolskoj ustanovi osigurati:

- sustavno praćenje rasta i razvoja djece i stanja uhranjenosti,
- poduzimanje preventivnih mjera za smanjenje zaraznih bolesti i prevencija ozljeda,
- provođenje organizacijskih oblika rada iz tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja (program kretanja). Za ove djelatnosti potrebno je osigurati ¼ vremena boravka djeteta u vrtiću.

8.2. Ishrana djece u predškolskoj ustanovi

O primjeni propisa o ishrani, vrsti i sastavu obroka i planiranju ishrane u predškolskoj ustanovi brine se glavna medicinska sestra.

Za vrijeme 10-satnog boravka djeteta u vrtiću potrebno je osigurati 2/3 energetske potrebe, a doručak mora sadržavati mliječni obrok ili odgovarajuću zamjenu.

Higijensko-sanitarne uvjete ishrane nadzire sanitarna inspekcija ureda državne uprave, odnosno sanitarna inspekcija Inspektorata Vlade Brčko distrikta, dok stanje uhranjenosti djece nadzire nadležni Dom zdravlja.

U predškolskoj ustanovi koja ostvaruje primarne i posebne programe, s obzirom na trajanje programa, djeci se svakog dana osigurava slijedeći broj obroka:

- za 3-satni program 1 obrok,
- za 4-satni – 6-satni program 2 obroka,
- za 7 –satni - 10-satni program 3 obroka.

Prehrana djece u predškolskim ustanovama planira se i provodi prema preporučenim količinama energije za jedan dan i prehrambenih tvari za djecu predškolske dobi. Voće i pitka voda moraju biti dostupni djetetu u prostorima dnevnog boravka u predškolskoj ustanovi tijekom provedbe cijelog dnevnog programa.

DIO DEVETI - HIGIJENSKO-TEHNIČKI ZAHTJEVI ZA PROSTORE U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Za stvaranje primjerenih uvjeta rada u predškolskoj ustanovi potrebno je zadovoljiti higijensko-tehničke zahtjeve koji se odnose na: osvjetljenost, sunčevu svjetlost, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke i akustiku, grijanje i hlađenje, opskrbu vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije, zaštitu od požara i zaštitu od provale.

- Prirodna osvjetljenost prostorija značajan je činilac radnih uvjeta u predškolskoj ustanovi te je nužno osigurati primjerenu kvalitetu i jačinu osvjetljenosti.
- Kvaliteta prirodnog svjetla u sobi dnevnog boravka određuje se orijentacijom sobe dnevnog boravka i tehničkim sredstvima za raspršenje dnevnog svjetla.
- Zaštita od izravnog prodiranja sunčevih zraka, kojom se sprečava pretjerano zagrijavanje, mora biti takva da ne smanjuje stvarnu površinu prozora. U sobama dnevnog boravka treba osigurati mogućnost zamračenja.
- Sobe dnevnog boravka moraju imati optimalno osvjetljenje sunčevom svjetlosti zbog baktericidnog djelovanja, a mora se osigurati i zamračenje.
- Zaštita od izravnog prodiranja sunčevih zraka, kojom se sprečava pretjerano zagrijavanje mora biti takva da ne smanjuje stvarnu površinu prozora.
- Svi prostori za rad i boravak trebaju se prirodno prozračivati. U sobama dnevnog boravka treba osigurati tri izmjene zraka na sat uz najveću brzinu strujanja zraka od 0,2 m/s. U sanitarnim prostorima za djecu, u garderobama, kuhinji i praonici treba osigurati i dodatno mehaničko provjetranje.
- U prostorijama za boravak djece preporuča se osigurati i relativnu vlagu u zraku od 40 do 60%.
- Toplinska zaštita, zaštita od buke i akustika zidnih i stropnih konstrukcija predškolskih ustanova, posebno u sobi dnevnog boravka, moraju biti prema važećim propisima i standardima. Zaštita odbuke i akustika trebaju omogućavati dobru slušnost i razgovijetnost pri govoru, kao i optimalnu jeku pri slušanju glazbe.
- Za grijanje i hlađenje prostora i pripremu tople vode mogu se koristiti sve vrste centralnog sustava.
- U svim prostorima za rad i boravak zrak mora biti ravnomjerno zagrijavan i to:
 - a) u svim prostorima za boravak djece 20 – 22 C,
 - b) u hodnicima i višenamjenskoj dvorani 18 C.
- U razdoblju visokih vanjskih temperatura u dnevnom boravku treba osigurati optimalnu temperaturu 5 C nižu od vanjske temperature.
- Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće. Sve armature instalacija koje služe za pranje moraju biti opremljene toplom i hladnom vodom s automatskom baterijom koja osigurava temperaturu vode od 35 C.
- Otpadne vode odvođe se kućnom kanalizacijom koja se priključuje na komunalnu kanalizaciju ili na drugi način, prema važećim propisima i standardima.
- Električna instalacija mora biti zaštićena i osigurana. Treba predvidjeti instalacije za televizijski i internetski priključak.
- Zaštita od požara provodi se upotrebom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom.
- Zaštita od provale provodi se upotrebom alarma i video nadzora.

DIO DESETI - MJERILA ZA FINANSIRANJE PROGRAMA RADA PREDŠKOLSKIH USTANOVA

10.1. Troškovi smještaja

a) Troškove smještaja i boravka djece u predškolskoj ustanovi snosi osnivač ustanove i roditelji djece koja polaze vrtić u skladu sa zakonom.

b) Cijena smještaja djeteta u vrtić obuhvaća slijedeće vrste troškova:

- bruto plate zaposlenih,
- naknade i materijalna prava radnika,
- materijalni troškovi,
- energija i komunalije,
- osnovna oprema i nastavna sredstva,
- potrošni materijal za vaspitno-obrazovni rad,
- amortizacija i tekuće održavanje,
- osnovni didaktički materijal,
- troškovi ishrane djece,
- troškovi specijalizovanih programa,
- troškovi ljetovanja, zimovanja i jednodnevnih posjeta.

DIO JEDANAESTI - STRUKTURA I OPIS POSLOVA U OKVIRU 40 – ČASOVNE NEDELJE

11.1 Obaveza zdravstvenih radnika u okviru 40-časovne nedjelje:

- njega djece..... 35 sati
 - suradnja sa roditeljima 1 sat
 - rad u stručnim organima i stručno usavršavanje 1 sat
 - priprema i vođenje dokumentacije 3 sata.
- Ukupno: 40 sati**

11.2 Obaveza vaspitača u okviru 40-časovne radne nedjelje:

- neposredno vaspitno-obrazovni rad 30 sati
 - rad u stručnim organima i stručno usavršavanje 0.5 sati
 - suradnja sa roditeljima 1.5 sati
 - pripremanje i vođenje dokumentacije 5 sati
 - izrada didaktičkih sredstava i inovirne rada 2 sata
 - ostali nepredviđeni uvjeti..... 1 sat
- Ukupno: 40 sati**

DIO DVANAESTI - STRUČNI SARADNICI

12.1. Pedagog-psiholog, pedagog, psiholog -struktura 40-časovne radne nedjelje

a) Poslovi planiranja, praćenja i analiziranja

Radni zadaci – opis	Broj sati	Procenat u strukturi
Učešće u programiranju rada predškolskih ustanova, praćenje i analiziranje rezultata odgojno-obrazovnog rada	5	12.50
Analitičko-istraživački rad na unapređenju pojedinih segmenata u rada u cjelini	7	17.50
Inoviranje organizacije rada, oblika i metoda rada i rad na profesionalnoj orijentaciji	6	15.00

b) Ostali stručni poslovi

Radni zadaci – opis	Broj sati	Procenat u strukturi
Dnevni i sistematski individualni i grupni rad sa djecom	3	7.5
Suradnja sa djecom i obitelji	3	7.5
Rad sa odgajateljima na stručnom usavršavanju i mentorski rad s pripravnicima	2	5
Rad u stručnim organima i društvenim organizacijama	1	2.5
Rad na pedagoškoj dokumentaciji	2	5
Priprema za rad i stručno usavršavanje	10	25
Ostali poslovi	1	2.5

12.2 Poslovi direktora

a) Planiranje rada

Radni zadaci – opis	Broj sati Direktor	Procenat u strukturi Direktor
Koncepiranje i izrada programa rada i organizacije odgojno-obrazovnog rada predškolske ustanove	4	10.00
Studijsko-analitički zadaci na unapređivanju odgojno-obrazovnog rada	2	5.00

Planiranje, pripremanje i vođenje sjednica stručnih organa ustanove	2	5.00
Planiranje stručnog rada kolektiva i stručnog usavršavanja	1	2.50

b) Praćenje realizacije planiranog rada

Radni zadaci – opis	Broj sati Direktor	Procenat u strukturi Direktor
Praćenje realizacije programa rada ustanove	2	5.00
Pedagoško-instruktivni rad i njegovo inoviranje	2	5.00
Premanentna stručna saradnja unutar kolektiva	3	7.50
Pedagoška dokumentacija i evidencija o realizaciji ukupnih programa	2	5.00
Praćenje i ocjenjivanje rada zaposlenika	2	5.00

c) Ostali poslovi

Radni zadaci – opis	Broj sati Direktor	Procenat u strukturi Direktor
Učestvovanje u radu upravnih organa i donošenje Planova odbrane-odradbene pripreme	1	2.50
Staranje o materijalno finansijskom poslovanju ustanove	5	12.50
Saradnja unutar rukovodnih struktura i oblika organizovanja	1	2.50
Organizovanje rada i staranje o radu stručne tehničke službe ustanove	3	7.50
Saradnja sa društvenom sredinom i stručnim institucijama	4	10.00
Rad na ličnom usavršavanju	4	10.00
Ostali poslovi	2	5.00
UKUPNO	40	

Zavisno od potreba i razvijenosti predškolske ustanove, vrši se preraspodjela poslova u skladu sa Zakonom i internim aktima ustanove (Pravila i Pravilnika o radu).

DIO TRINAESTI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

13.1. Pedagoški standardi za predškolsko vaspitanje i obrazovanje stupaju na snagu danom donošenja i bit će objavljeni u Službenom glasniku Brčko distrikta BiH.

13.2. Pedagoški standardi za predškolski odgoj i obrazovanje primjenjivat će se u potpunosti od dana donošenja prilikom izgradnje novih predškolskih ustanova, odnosno prilikom upisa novih predškolskih ustanova u Registar predškolskih ustanova koji vodi Odjeljenje za obrazovanje Brčko distrikta BiH.

13.3. Pedagoški standardi za predškolsko vaspitanje i obrazovanje u već upisanim predškolskim ustanovama u Registar predškolskih ustanova koji vodi Odjeljenje za obrazovanje Brčko distrikta BiH dostizat će se postupno i to:

- Kadrovski, najkasnije do isteka zakonskog roka za sticanje VSS zaposlenika vaspitača,
- Normativi nastavnih sredstava, prostora i opreme najkasnije u roku od dvije godine od dana njihovog objavljivanja.

13.4. Krajnji rok za usklađivanje sistema predškolskog vaspitanja i obrazovanja s Pedagoškim standardima i normativima Brčko distrikta BiH je do kraja 2014. godine.

Broj: 02-000332/11
Brčko, 03.09.2012.

Gradonačelnik
dr.sci. Miroslav Gavrić

PRILOG 1:

Koeficijent izvodljivosti Pedagoških standarda i normativa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje Brčko distrikta BiH:

1) Koeficijent izvodljivosti ovih Pedagoških standarda i normativa jeste oznaka postupnih rokova do kraja 2016. godine u kojima će se pojedini standardi postići:

Ki = 0 = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti „ 0 “ stupaju na snagu odmah nakon donošenja ovih Standarda i normativa.

Ki = 1 = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti „ 1 “ moraju se postići u roku od tri godine, nakon donošenja ovih Standarda i normativa, odnosno do kraja 2014. godine

Ki = 2 = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti „ 2 “ moraju se postići u roku od pet godina, nakon donošenja ovih Standarda i normativa, odnosno do kraja 2016. godine

KOEFICIJENT IZVODLJIVOSTI PEDAGOŠKIH STANDARDA I NORMATIVA (obaveze koje su utvrđene u tekstu Pedagoških standarda i normativa Predškolskih ustanova Brčko distrikta BiH)	Ki
Veličina Predškolske ustanove s obzirom na broj vaspitno-obrazovnih grupa (dio 7.1.)	0
Broj djece u vaspitno - obrazovnoj grupi (dio 8.1.)	1
Broj vaspitača i medicinskih radnika po vaspitno-obrazovnoj grupi (dio VIII)	1
Broj stručnih saradnika s obzirom na broj vaspitno-obrazovnih grupa (dio 9.2)	1
Administrativno-finansijsko osoblje (dio 9.4.)	1
Pomoćno i tehničko osoblje(dio 9.5.)	1
Mjere zdravstvene zaštite i ishrane djece (dio X)	0
Cijena smještaja djeteta u Predškolskoj ustanovi (dio 12.1.)	0
Prostori Predškolske ustanove i oprema, didaktička sredstva i druga pomagala potrebna za provođenje primarnih, specijalizovanih, posebnih i programa pripreme za školu (dio VII)	1
Higijensko-tehnički zahtjevi za prostore u Predškolskoj ustanovi (dio XI)	1

PRILOG 2:

FINANSIJSKE IMPLIKACIJE PRIMJENE PEDAGOŠKIH STANDARDA I NORMATIVA PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA BRČKO DISTRIKTA NA BUDŽET BRČKO DISTRIKTA BIH:

Finansijskih implikacija na budžet Brčko distrikta za 2012. godinu nema jer su sve aktivnosti predviđene za 2012. godinu planirane u budžetu.

Za period 2012. – 2014. godine planirana je rekonstrukcija objekata i njihovo prilagođavanje boravku djece sa posebnim potrebama, zapošljavanje asistenata za rad sa djecom sa posebnim potrebama i nabavka nedostajuće opreme, a što je naša zakonska obaveza bit će obuhvaćeno zahtjevom za Budžet za 2012. godinu, nevezano za usvajanje Pedagoških standarda i normativa, što znači da usvajanje pedagoških standarda i normativa neće imati finansijskih implikacija na budžet Brčko distrikta u periodu od 2012.-2014. godine.